

HRVATSKA RIJEČ

Predplatna ciena: na godinu K 12. — Za po godine K 6. — Za Šibenik na godinu donasjanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 uviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuzivo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 16 para peti redak ili po pogodbi. — Priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po peti redak. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Sjednica uprave stranke prava

koja će se držati sutra u Spljetu, čim je bila najavljena, dala je povoda svim protivnicima hrvatske državne misli, da po svojoj progovore o pravaštvu.

Naravno, gospoda od „Obzora“, „Narodnoga Lista“, „Crvene Hrvatske“, do splitske „Slobode“ i zagrebačkog „Pokreta“ toliko su izdaja i zla počimili na hrvatskom narodu i njegovoj politici, da im sada ne ostaje još nego, ako je moguće, da ozloglase i utuku stranku prava. Pače po njima to i ne treba, jer je ta naša stranka tobože već „likvidirala, propala, te se pretvorila u stranku klerikalnu, protunarodnu, a oruđje velikih planova Beča i Rima“. Ovako natime pišu i govore one sluge svake tuđinske vlasti, kao što su spljetski „demokrati“ i njihovi saveznici u Dubrovniku, Zadru i Zagrebu. Oni koji su u Zagrebu, u Zadru, u Spljetu, u Dubrovniku ove dvije zadnje godine dokazali da nisu ni ljudi, a kamo li Hrvati, sada imaju još obraza govoriti i pisati o narodnoj politici. Oni, koji su pali na koljena pred svakim, koji im može zapovjedati; koji su svojim lakrdijaškim a ne političkim djelovanjem ponižili Hrvatsku; koji su ju radi svojih interesa osramotili, unesrećili, još se usuduju da govore o likvidaciji pravaštva.

A uprav danas, kad se ti lakrdijaši šepire kao njeakvi liberalci, naprednjaci i narodni ljudi, čuti se potreba snažnijeg djelovanja stranke prava; pa da je nema, da je slučajno nestalo, kako su to ti izdajnici stranke prava želili, trebalo bi ju stvoriti samo za to, da se očuva misao hrvatskosti od samoživaca, koji su dokazali, da su pripravnici te unište sve što je hrvatsko; trebalo bi ju stvoriti, ako za ništa, a ono da bude tkođod u Hrvatskoj, koji će osvetiti izdaje počinjene i pokušane da se počine na hrvatskom narodu.

I to krdo političko, koje je i svoj čovječiji obraz prodalo onima, kojima je nekako sve, što čovjeka čini čovjekom, koje se od straha poklonilo i vladi u Zadru i onoj u Sarajevu i onoj u Zagrebu i onoj u Pešti, koje pače nema granice stida u gramženju za položajima, sada misli da će svoju slabost pokriti, ako pokaže da se može razmećati snagom i klevetanjem proti stranci prava.

Nu klevete malo pomažu, a snaga nema ni za liček kod družba, koje su sve zrtvovala, da dobiju vlast, a vlast im se ne daje nego uz napodajna poniženja.

Proti takovim družbama, stranka prava i da je mnogo slabija nego u istinu jest, bila bi svemogućna, te nebi trebalo nego uzrajati postojano na dosadašnjoj stazi. Njoj ne bi trebalo mienjati ni sredstva ni cilja, njoj bi bilo dosta, kao što joj je dosta i danas, još malo ustrpljenja a da dočeka osveta hrvatskoga naroda nad svim onim klikama, koje su ga htjele lišiti imena i bivstva svoga.

Da stranka prava dočeka taj dan, ne treba joj ništa od svega onoga, o čem baje u svojoj bezočnosti „demokratska“ splitska „Sloboda“. Nego mi ju šivačamo.

Njoj kao i gospodi u Zadru i Dubrovniku ušao je prilično veliki strah u kosti. I dok razumijemo, da su im svećenici na jednom postali ljudi dostojni građanske slobode i poštovanja, ne shvaćamo, kada su se i koji su se pravaši nudjali „naprednjacima“ u savez.

Nego odgovoriti ćemo mi svim tim „naprednjacima“, da im je zaludu nedostojna rabota, jer pravaši još drže do svog obraza i ne nudaju saveza tuđinskim slugam, koji svakim korakom dokazuju, da su radi osobnih interesa na sve pripravnici.

A da je „naprednjacima“ uzaludna i ova podla rabota, dokazat će sjednica uprave stranke prava, radi koje su se toliko raspisali...

Još bi imali što šta na pisanje „Slobode“, ali nememo: ti ljudi, koji su, nakon svega što su pisali o njima, pokleknuli pred načelnikom Mihaelčevićem, Ivičevićem i družinom, ne mogu očekivati da s njima razgovaramo, nego samo kad nam se sviđi, da začepimo nos.

SIBENIK, 10. kolovoza.

Razpust občine Makarske i „Smotra“.

Kako je čitateljim poznato, dva su „glavna razloga“ radi kojih je bila razpuštena občina Makarska: prvi, jer da se občinsko vijeće tobože nije moglo redovito sastajati prama propisu I. stavke § 44. Obć. Prav. (t. j. uz sudjelovanje nadpolovične većine vijećnika); a drugi, jer da občinsko upraviteljstvo nije moglo funkcionirati.

Pošto je zastupnik Dr. Dulibić odbio temeljitim dokazim oba razloga, „Smotra“, da brani odluku razpusta i da napuni kako-tako bar jedan stupac, lača se argumenta, koji ne imaju nikakva posla sa razlozim razpusta. Čitaocu neće se za stalno biti izmakla okolnost, što se „Smotra“ u zadnjem članku najviše bavi „uručenjem“ odluke razpusta, i odlukom izdatom vrhu pregledbe občinske uprave u Makarskoj obavljene godine 1908.

Glede redovitog sastajanja občinskog vijeća iznio je zast. Dr. Dulibić broj i dneve redovito obdržanih sjednica, i pozvao je vladu i zemaljski odbor, da navedu broj i dneve onih sjednica neodržanih prama propisu I. stavke § 44. Obć. Prav., to jest obdržanih bez sudjelovanja nadpolovične većine. „Smotra“ stisnuta u guoždja takovim upitom, tvrdi, da zast. Dr. Dulibić stavlja upite o kakvom nepriporočnom(?) pitanju. Ta „Smotra“ bi se najlašnje izvukla iz škrpica, kad bi imala dobrotu, da naznači broj i dane tih „neredovitih“ (tako ih je ona prozvala) sjednica. Kad na postavljenoj joj upiti ne može da „pametno“ odgovori, onda bi bolje bila učinila, da i glede vijeća i njegovih neredovitih sjednica muči, kao što muči glede škandala sa občinskim upraviteljstvom. „Ostavimo to...“

„Smotra“ ni riječi ne nalazi, da obrani više vlasti od prigovora, što nisu izvršile svoju dužnost u pogledu prisjednika, koji nisu htjeli, da se svojim dužnostim odazivaju. Njoj su prosvjedi vijećnika proti tomu dapače dobra izlika, da občinu razpusti. Za nju je svjedeno, s kojih razloga vijećnici, većina, ne sudjeluju u jednoj sjednici. To je „Smotri“ svjedeno.

Dok je „Smotra“ u predzadnjem članku uztrdila, da je odluka razpusta bila na 16. juna uručena bivšem načelniku, sad utjerana u klanac tvrdim dokazim, uzmiče i priznaje, da je „prepis odluke“ uručen kašnje... Ali nu vidite kako to priznaje: Poglavar Simoneli priobio je odluku i ostavio na stolu. Ta odluka, veli „Smotra“, nije dakako postala svojomg g. Klarića, ona je kao spis koji pripada občini protokolorovana... Ali za to je ipak izmamljen jedn. 16. juna podpis na dostavnici o uručanju, premda odluka ili odpravak odluke, preps ka hoće „Smotra“ nije bio uručen. I još „Smotra“ debiljim slovim iziće, da su podpisani na dostavnici vlastoručni, kao da je tko to porekao! Ali za „Smotru“ je „istinita izprava“ jedna dostavnica vrhu uručena, kad tručba nije uzsiđila. Liepa istinitost! Traženje „odluke“ od strane g. Klarića, to je za „Smotru“ „nezatna želja“. I rad te „nezatne želje“ lejtete su brzobjavke izmedju Makarske, Zadra i Beča, kako je zastupnik Dulibić to iznio. I napokon se taj „nezatnoj želji“ udovoljilo na 20. juna! Nije li sav taj prikaz „Smotre“ prefriganost prve vrsti? Toliko je trebalo motati, prevrćati, izvrćati da se prizna, oa jedan spis nije bio uručen.

Još ćemo nešto nadodati glede „odluke vrhu pregledbe občine obavljene 1908“. Baš ta odluka najbolji je dokaz, da nije bila povoda za razpust občine, jer da prigodom pregledbe što takova izbio, da bi bilo trebalo razpustiti občinu, zem. odbor bio bi prihvatio „druđu odluku“. U nestašici razloga, dolazi po sriedi i „odluka o pregledbi“ koja nije naravno dala povoda razpustu, o njoj se u odluci razpusta samo u toliko govori, u koliko tobože nije bila redovito protokolorirana. Ala točnosti i skrupuloznosti kod nadležnih!

Sad bar znamo, što je jedna istinita dostavnica, što znači uručba jednog spisa; znamo što je vlastim svjedeno i mnogo drugih liepih stvari. „Smotra“ inače branić odluku razpusta, iskreno priznaje, da mlati praznu slamu. Tako je! To je od nje pošteno, priznaje. Evala!

Glasilo za interese don Jure Blankina

osjetilo se ponukanim, da nam odgovori na naš članak o Masaryku, te o prevrtljivom pisanju samog „Narodnog Lista“ o obstrukciji u protačkom odboru zastupničke kuće. „Nar. List“ kobješta naklapa o obstrukciji, ali glavno je, da je njegov urednik bio za obstrukciju i da je sam „Nar. List“ obstrukciju odobravao i zagovarao, a kasnije bio proti njoj. U ostalom primamo na znanje i dragovoljno konstatiramo, da se „Nar. List“ posvema slaže i podudara sa Masarykom, a to je najbolja svjedočba, koju si je „Nar. List“ u ovoj svojoj najnovijoj fazi „naprednjačke politike“ može dati.

Naši posebni izvještaji.

* Prva sjednica „Jednote“. Kako nam piše naš bečki dopisnik, koji je imao prigode razgovarati sa češkim zastupnikom Stanekom, ovomu nije još ništa poznato o sazovu prve sjednice parlamentarne komisije „Slavenske Jednote“. Svakako je situacija nekako mutna. Izup prof. Masaryka nije ni najmanje djelovao povoljno na većinu članova „Jednote“, te nije izključena mogućnost, da se njezina komisija što prije sastane, da uzme stanovite prama njegovim napadajima.

iw. Razpust sabora. Primamo od zagrebačkog dopisnika: Razpust sabora je već gotovo stvar. „Narodne Novine“, vladin organ, naviješe to čisto i bistro, tako da u stvari ne može biti više nikakove sumnje. Ovo dana biti će sazvan sabor, te će biti pročitan kraljevski dekret, kojim se sabor razpušta. Izbori će uzsiđiti kroz najkraće vrijeme. Akcija koalicionih pravaša oko osnutka jedinstvene stranke napreduje. Pokretaši, po pisanju njihovog organa, nisu još skloni. Stranke se već bave pregledanjem izbornih lista. „Budapesti Hirlap“, uvažen magjarski list, pjeva hvalospjeve dr. Tomašiću. O Supulovoj konferenciji govori se „sub rosa“, da je imala nešto više nego informativni značaj, jer inače ne bi trajala 2 i pol sata.

* Novi dnevnik u Zagrebu. Javila nam se iz Zagreba: Početkom listopada imao bi ovaj početi jedan u modernom stilu uređivani dnevnik, koji bi izlazio dva puta na dan. Novi hrvatski dnevnik stajati će izvan stranaka.

Slet sokolske župe bana Palizne u Filipjakovu.

U nedjelju je u Filip-Jakovu bio zakazani slet sokolske župe bana Palizne i istodobno prvi javni izstup novoustrojenog Sokola u Filip-Jakovu. Toj slavi sudjelovala je i sokolska Krešimirova župa sa „Šibenskom Glazbom“. Posebnim parobrodnom prispio je izlet u Filip-Jakov oko 10 i po sati jutrom. U četi je u Sokol šibenski sa barjakom te sa 50 sokolaha, mandlinski sa barjakom i izaslanstvom od dvanaestorice sokolaha, te izaslanici iz Vodica, Drniša i Murtera. Krešimirova župa je dočekana od ciele župe bana Palizne, izmjenjeni su pozdravi te se krenulo u obhod oko mjesta izkičena zelenilom i barjacima. Pred sokolanom, koja se dogradjuje, župan ban Paliznov župe dr. Alačević uz prigodni govor proglasio je Sokol u Filipjekovu otvoreanim, nakon česa je sliedio objed. Neki uzvanici bili su pogoščeni na počastnom banketu, na koji su bili pozvani i predstavnici Krešimirove župe.

Svečanosti su sudjelovali svi Sokoli iz ciele ban Paliznov župe, te fanfara zadarskog Sokola i biogradska glazba.

Poslie podne su lepo izvedene proste vježbe bana Paliznov župe te vježbe na preči, na konju, na ručama i preskakivanju. Svima su se vauredno svjedgele krasno izvedene vježbe s obručima ženskog zadarskog odijela.

Iza vježaba bila je vesela zabava sa šajljivim poštom, bacanjem korijandola itd., a Šibenska Glazba izvela je na obali koncert sa biranim programom.

Oko 7 sati Krešimirova župa odiehla se je od braće, uz pozdrave „Zdravo!“ i mahanje rubaca te uz sviranje glazbe, dok su ostali nastavili zabavu.

Uz pokliče Krešimirove župe „živio Filip-Jakov!“ udaljio se je parobrod prot Šibenika.

Političke viesti.

Situacija u Austriji. S dobro upućene strane najodlučnije se demontiraju viesti, da je vlada već uglavila jesenji rad i da se pomišlja na razpust carevinskog vijeća i češkog sabora. Još odlučnije se demontiraju glasine, da je ministar predsjednik bilo gdje, bilo pred kime u tom smislu što izjavio.

Sastanak našeg kralja s ruskim carem. „Reichpost“ doznaje iz dobro upućenog vrela, da će se još ovoga ljeta sastati naš vladar s ruskim carem. Sastati će se na austrijskom teritoriju.

Dementi. Viest, da će austro-ugarski poslanik u Beogradu grof Forgach biti dodeljen ministarstvu izvanjskih posala kao odjelni predstojnik, ne odgovara istini.

Pooštrenje krešketsko pitanja. Nasuprot svim dosadajim viestima kandidirati će Rhalislov sa stranka pet Krečana za grčku narodnu skupštinu. Time je opet zaostren četi krešketski položaj.

Urota u Indiji. U mjestu Dekkan najdno je mnogo važnih spisa. Prije kratkoga vremena provela su oblasti razne kućne premetačine u gradu Kalkuti i zapadno-bengalskoj pokrajini. Kod toga su našli na cilu dobru organiziranu urotu, kojoj bijaše svrhom otresti se od englezkoga jarma i Indiju napraviti podpunom slobodnom državom. Preduzeta su mnoga uapšenja.

Buna u Perziji. U Teheranu buknela je ponovno buna. Cilji grad nalazi se u ratnom stanju. Oružništvo i redarstvo zaposlelo je sva javna mjesta. Bachiari stráže zgradu parlamenta. Ljudi se ustručavaju predavati oružje, jer se izpostavilo, da su buntovnici ukrali uniforme redarstvenika i oružnika, te ih obukli. Vladine čete postavile su svoje topništvo proti Fidejima, no pošto se buntovnici ni tada ne htjedose predati, pucalo je topništvo s kartečama. Boj je trajao ciele dan, tek oko 10 sati na večer izjavivše buntovnici, da će položiti oružje. Njihovi vodje Sadar Khan i Bafir Khan su uapšeni. Sadar Khan je teško ranjen. Obje stranke pretrpiše znatnih gubitaka.

Naši dopisi.

Spljet, dne 5. kolovoza.

Flachsmannijada.

Bilo je već javljeno u „Našem Jedinstvu“, da i ove godine splitska trgovačka škola misli učiniti jednu ekskurziju, pod vodstvom poznatog upravitelja Tonča Flachsmanna. Predstavljati ga čitaocima mislimo nije potrebno, jer je i onako pod ovim imenom bolje poznat u javnosti, nego pod svojim vlastitim. A od kada je ekskurzija bila dovršena, i još je više. „Naše Jedinstvo“ nije htjelo progovarati...; pa s toga hoćemo, da mi nekoje Tončine prireme iznesećemo, koji su se događajli za vrijeme ekskursije.

U Zagrebu su bili došli pri ruci gospodin upravitelj tamošnje trgovačke škole Bošnjak sa gg. profesorima i na zadnjoj večeri diže se gosp. upravitelj Bošnjak jedan put, pa i drugi da nas pozdravi; a naš se Tonče, da ne ostane osramoćen, podigne, pa mjesto da počne zahvaljivati, eto mu nesreće smete ga: „Fata Morgana“ i on se stane hvatiti, pa od jednog klikne... „No vidite, koliko mojim junacima (džacima) ja dobra čim, a oni me još nazivaju Flachsmannom“. Djaci, koji su bili oko stola, prasnu u smieh. A tko i ne bi?

U lidžama kraj Sarajeva se je također dogodio jedan prizor za večerom. Vojnička glazba je davala koncert i medju ostalim kodovima je odsvirala jedan potpouri hrvatskih narodnih pjesama, a prva je bila naša narodna himna: „Liepa naša“. Kad smo ju čuli, skinuli smo svi kape, premda su neki već imali kapu dovi; dočim naš Tonček duboko udubi glavu u njegovu veliku panasu, ne htijujući ju skinuti. — Nedaleko od nas su na nekoliko stolova sjedili nekoji bosanski zastupnici i kad je svršila glazba dotični komad, počeli su pjeskati, a mi prisutni naravno prihvatili im; nato naš Tonček počme sa svojim tenorskim glasom vikati: „Kompromitirat ćete me. Ja vam to zabranjem. Zar ćete Vi svih prisiliti da budu uz Vas. Ili ste u svojoj zemlji“. Sa takovim

izražina se je posluzio taj (kako on kaže) rođeni slovenac, koji je po Rieci svuđje govorio njemački, a u Zagrebu se je jedva održao; netom je došao u Bosanski Brod, sve do Mostara on nije prestao govoriti njemački, osim što bi s nama govorio hrvatski, pa i sa istim profesorima je govorio njemački. — A po Rieci i po Sarajevu se je predstavljao po švabsku, baš ponosno: „Direktor des k. k. handelschulens in Spalato und mein Sohn Geltsch“.

Takodjer jednom u lličzama, za stolom sjeo jedan naš profesor na jednoj sjedalici, a bilo je još praznih; nato dodje Tonček iome profesor i reče mu: „Gosp. profesore tu će sjesti moji sin Štefi“. Eto čitaocima slike, da upoznaju, koliko ceni taj Flachsman svoje profesore; i još se takovi profesori ponizuju tako, da su tom čovjeku uvijek na službu i uvijek spremni na njegovu zapovjed.

Još na početku eskurzije otvori Tonček najtečaj medju učenicima, koji će bolje opisati eskurziju za dvie nagrade: prvom od K 10. — drugom od K 5. — da se ista tiskna u: Školskom izvještaju, koji će tiskati stopro ove godine. Evo opet jednog dokaza o njegovoj sposobnosti, kad se nije htio usuditi, ili nije bio kadar, da on, upravitelj, opiše tu eskurziju. Ne ćemo više dalje jer nije vrijedno. — Jedan talijanski priroda, da poslie ovalnih pišanja, dokaza o nesposobnosti Tončeve Flachsmana kao upravitelja; usprkos svega toga, vlada mu dozvoljava da početkom školske godine otvori trgovačku školu usavršavanja za trgovačke pomoćnike i ženski dvogodišnji tečaj. Ali kako će takav čovjek, koji nije sposoban da upravlja sa sadašnjem dvoazrednom trgovačkom školom, upravljati kad otvoste nove tečajeve? Škandala je bilo i onako dosta, a što će biti onda? —

Jadna Dalmacija, s kime te nadarivaju!

Iz hrvatskih zemalja.

Francijski muslimani u Bosni. Ovih je dana glasilo muslimanskih eksekutivaca doniole izjavu Rifaatbega Sulejmanpašića, koja je i u saboru bila, izrečena, kojom svečano izjavljuje, da su simpatije svih muslimana iz franjevce, s kojim su 400 godina u bratskoj ljubavi živjeli. Dodatno tome i „Muslimanska Sloga“, glasilo mladih muslimana, opozicionalaca protiv Serifa Arnautoviću, pridružuje se s veselim joj izjavi i konstatuje rad i zasluge franjevac, a koji su 400 godina bili jedini nosioci kulture u Bosni, i koji su s našim narodom u najvećem prijateljstvu živjeli.

Obćinski izbori u Bosni. Neke bosanske novine već su počele pisati o predstojećim izborima za občinska vijeća. Agitacija, i to žestoka, započeti će u najkraćem vremenu.

Nadjen prvi Rubens u Zagrebu. Kako „Obzor“ saznaje, kupio je g. Drusani od jedne starije gospođe u Opatičkoj ulici jednu sliku, koja se je nalazila na tavani iste kuće. Slika navodno potiče iz plemićke jedne galerije. Kupivši g. Drusani sliku, dao ju je očistiti i pokazalo se da ona prikazuje Salomu sa glavom Ivanovom. Slika je tekom vremena prestarana, ali je glava Salomina i Ivanova posve dobro održana i netaknuta u koloritu. Slika je providjena i Rubensovim monogramom, kojim je običavao signirati svoja djela sa preokrenutim slovom „P.“. — Petar Pavao Rubens najveći je belgijski slikar, rodio se je g. 1577. u Siegenu, umro je 1640. u Antverpenu. Naša jugoslavenska akademija imade takodjer jednu sliku od Rubensa. Bilo bi zato vrlo poželjno, kad bi se mislilo na to, kako da se ta slika uzdrži za našu galeriju. Prije jedno 10 godina odoše iz Zagreba dva prekrasna Salvatora Rosa, koji su se mogli kupiti uz prilično jeftinu cenu.

Kandidat hrvat. katol. druge za naknadne izbore a Bosni. Kako smo već javili, 3. rujna o. g. raspisani su ponovni izbori za četiri izpražnjena mjesta narodnih zastupnika u katoličkoj kuriji. Za ove izbore kandidira hrvatska katolička udruga: Za prvu kuriju, drugi izborni razred (bira sva zemlja) dr. Srećka Špiru Perišića, književnika i auskultanta kod kod suda u Sarajevu; Ivana Trljanja, novinara i umirovljenoga učitelja u Sarajevu. Za drugu kuriju, za sve kotarske gradove okružja bašaničkog i bihaćkoga i gradove Doboj, Bos. Brod, Kostajnica, Kulen Vakuf i Stari Majdan: dr. Ambroza Dražića, odvjetničkog kandidata u Sarajevu. Za treću kuriju, za seoski kotar Sarajevski i sve ostale kotare okružja sarajevskog: Antu Alau-povića, vjeronučitelja i župnika u Novom Sarajevu.

Bosanski sabor odgođen. U sjednici od četvrtka, pošto je budget primljen i u trećem čitanju, bosansko-hercegovački sabor je odgođen kraljevskom odlukom. Budget, što ga je sabor zaključio, smanjuje izdatke za nekih 45.000 K, a povećava primitke za jedno 54.000 K. I tako su bosansko-hercegovački zastupnici otišli na prve — velike ljetne praznike.

Talijanski barbarluk u Puli. U subotu nas je brzojav u jutro bio obavijestio o pripremama, koje su puljski iredentiste i mazzinijanci činili protiv izlazu Slovenaca u taj grad kao i o zahtjevu dra. Varentona, pulskog načelnika, da namjestnik zabrani izlet. U zadnji čas u večer saznalo se je, da je izlet zabranjen, a to je pulske Hrvate ogorčilo, tako da su svom ogorčenju dali izliva glasno i javno. To je bilo dovoljno, da se organizovana i našuškana kamora obori, prama izvještaja „Piccola“, štapovim i bokserima na Hrvate. Noć od subote na nedjelju bila je sasna burna. Čete talijanske obilazile su gradom i izazivale Hrvate, tako da je na više mjesta došlo do oštih sukoba sa razbijenim glavama. Hrvati, koje je redarstvo potiskivalo i onemogućivalo in obranu, branili su se junački. Policija je bila bezobzirna na strani izgrednika, talijanaša. Mnogi su Hrvati bili ranjeni, a jedan je čak i smrtno, tako da se ne zna hoće li preboljeti. I nedjelja je bila burna, puna sukoba i tučnjava. Oružništvo je izvelo 47 uapšenja. Po činjenici, da su svi uapšenici talijanaši, dade se lako razabrati, da su oni bili uvijek napadači. Sam „Piccolo“ javlja zanimivu potankost, da je jedan napadač, talijanaš, kojega je oružništvo htjelo uapšiti, umakao u jednu crkvu, a odatle kroz sakristiju u jedan talijanski parobrod, koji mu je do zakloništa. Svi ovi napadači bili su organizirani, a masa je bila podjarena, jer inače ona se ne bi bila ni makla. U ostalom im Hrvati nisu ostajali dužni.

Primajući ove strašne vijesti rodoljubni otvori i ogorčenje nas podražali, pomišljajući na grovni rad nekolicine renegata, koji naš narod zavajduju i tjeraju ga nožem, bokserom i batnom protiv rođjenom bratu. Tim kukavkijima suditi će skora budućnost, koja će dostojno ožigosati, ali i naplatiti njihov djela, koja su počinjena po uzoru zloglasnih talijanskih „kamora“ i „crnih ruka“.

Radi zabranjenog sleta držali su u nedjelju u jutro Slovenci i Hrvati u Trstu prosjevnu skupštinu u „Narodnom Domu“ koja je bila burna i vanredno brojno posjećena.

Iz grada i okolice.

Mjestni klub stranke prava. Uopozuraju se gg. članovi mjestnog kluba stranke prava, da će se u nedjelju dne 14. tek. mj. u 11 sati pr. p. u prostorijam „Hrvatskog Sokola“ obdržati klubski sastanak, koji bi prošle nedjelje odgođen radi izlaza. Umoljavaju se gg. članovi da izvole doći na sastanak.

Anta ud. Zorić. Noćas poslie vrlo kratke bolesti naglo je preminula čestita i obiljubljena Anta ud. Zorić. Pokojnica bila je uzor Hrvatica, oduševljena pravašica, podupirateljica „Sokola“ i sudionica svih rodoljubnih podvignja. Za vrijeme ljutih borba sa autonomnima pokazala je svu svoju ljubav prama hrvatstvu, radeći svim oduševljenjem i marom za hrvatsku ideju. Popularna je bila kao malo tko u našem gradu. Ta tko ne pozna našu Palmu? Tako su ju svi od mila zvali. I eto u šestdesetšestoj godini života, ali još krepka, jaka te uspravna kao svieća, podlegla je nenadanoj bolesti. U njoj Šibenik gubi tip žene i majke Hrvatice, u njoj gubi jedno zlatno srce. — Zato srce punim žalosći kličemo joj: Laka joj bila hrvatska zemljica, koju je tako žarko ljubila!

Sprovod pok. Amalije pl. Meichsner. U nedjelju u 5 sati poslie podne bio je spровod pok. Amalije pl. Meichsner. Sprovod je bio krasan te su za liesom bile zastupane sve vlasti. Vjehni joj pokoj!

Objesio se. U mjestu Gorišu blizu Konjevratu nadjen je u petak obješen o hrast u ogradi Loboruša seljak, koji je, sudeći po nošnji, sa zadarskih otoka. Nesretniku je moglo biti 50 godina. Identitet njegov nije mogao još biti ustanovljen, a ne može se nagadjati ni koji je uzrok natjerao na samoubojstvo. U žepu mu se je nadjeno samo 10 para.

Požar. U subotu oko 6 sati nenadano je buknula vatra u kući Marka Brkića u Voroštu. Nadošlim vatrogascima jedva je teškom mukom pošlo za rukom, da spase od požara mnoge okolostojee kuće, jer je dosta jak vjetar duvao. Samo se je još jedna kuća zapalila i par obližnjih stabala. U večer je vatra bila ugušena, ali su i obje kuće bile sasvim izgorele. Sreća i Bog, da su bile osigurane, jer bi inače jednu češad zadesila teška šteta. — Skoro u isto doba nalazio se Brkićev sin u polju. Tu ga paripče udari kopietom, a srećom ga pogodi povrh oka, razčepavši mu samo kožu. Morala mu se je rana sa pet šavoša sašiti.

Utopio se podčastnik. U subotu poslie podne oko 4 sata kupao se na kupalištu podčastnik Leopold Teuz. Kako je bio podvrgnut srebrolji, nenadano ga u dubokoj vodi bolest uhvati, on se obezumi i počne tonuti. Na kupalištu se desio savjetnik Dominis, koji je topca prekasno opazio. Skoči mu u pomoć i već kad

je izpod vode bio uhvati ga, te podpomagan od još jednog nadošlog, izvruče ga na kupalište. Pruži mu odmah prvu pomoć, ali je sve bilo suviše, jer je jadnik poslie malo časa izdahnuo. Mir duši njegovoj!

I još jedna nesreća. U ponedjeljak u gornjem Voroštu kod Šupukovih kuća vozili oko poslie podneva trhonoe kar natovaren vrecama brašna. Kako je tu put vrlo strm i nizbrdit, a težina tereta bila velika, to sam kar počeo ležeti niza stranu, a da ga vozači ne moguše zaustaviti. Preplašeni utekoše i oni, ostavivši kormilo i kar. Brzo leteći niza stranu te poskakujući na kamenju i šalabazajući desno i lievo, kar nasrne na jednog vojnika rezervistu, Iliju Vukovića iz Koljana kraj Vrlike, vodnika. Ovaj se izgubi, ne uzmgne se ugneti karu te ga tako kormilo silno udari i strovali na zemlju. Prenieše ga odmah u bolnicu, gdje je konstatirano, da su mu dva rebra polomljena. Malo više opreza te se ne bi imale žaliti ovakove teške nesreće.

Poludila. Duma Krcic, djevojka od 27 godina iz Crnice, poludila je nenadano, zadavajući sto jada ukadžimim. Prekojučer izišla iz kuće te se stala nabacivati na prolaznike i na redare kamenjem. Bila je odviedena u ludnicu. Ovo je drugi put, da ju nesretna bolest uhvatila, jer je i nazad dvie godine bila šenula umom te opet ozdravila.

Ranio ga samokresom. Ima već više dana, da između g. Zelimir Dračara, vlastnika kavane i svratišta „Veletit“ te njegovog konobara Ludviga Magdića nisu viđali najbolji odnošaji. Ottrag par dana Magdić je bio nasrnuo na g. Dračara i oborio ga na zemlju. Uslied toga došlo je bilo do odzaka te je jučer oko 5 $\frac{1}{2}$ sati poslie podne Magdić došao u g. Dračara dignuti svoju knjižicu. Razgovor se je vodio medju njima dvama samima te je nenadano odjeknulo u sobi nekoliko hitaca. Magdić izleti van vičući, da je ranjen. Ne zna se, što se je medju njima dogodilo u sobi, ali svakako, tko pozna blagu čud i mirnoću g. Dračara, mora se ovom činu čuditi. Ranjenik je bio odvieden u rječarnu Bogić, gdje mu je dr. Drinković pružio prvu pomoć, a kasnije je odvieden u bolnicu. Magdić je samo jedno zrno zahvatilo i to pod devetim rebrom na lijevoj strani. G. Dračar, sjegurno u očaju, poteгаа je i u sebe jedan hitac, koji ga je malo u čelo ranio. Bio je odvieden u sudbene uze. Istraga se vodi. Ovaj nemihi događaj se je živo kosnuo cijelog gradjanstva, jer g. Dračar kroz ovo više godine svog boravka u našem gradu nije nikad s nikim rieči našao. Obitelji njegovoj naše saučeeće radi tog udara, koji ju je ovim događajem zadieso.

Izvrnula se brodica. Jučer se je jedna brodica, koja je bila prenakrcana, izvrnula. Srećom nije bilo ljudskih žrtava, jer svi isplivaše na kra.

Pokrajinske vijesti.

Ljetina. Aržano, 6. kolovoza. Ovogodišnja ljetina uslied čestih: velikih kiša sasna je slaba. Biela su se žita malne sva obrhla. Slame dosta, ali žita sasvim malo, teke se sjeme izpatilo. Kukuruz izgorio. U obće ljetina slaba. Sieno je prilično. Ova je ljetina dobra za marvu. Biedan težak u neprilici je, čim da podmiri kraljevo.

Željeznica Aržano-Bugojno. Aržano početkom kolovoza. Nekidan dodjose inžiniri iz Sarajeva u Aržano za trasiranje željeznog puta Bugojno-Aržano. Ovo je u zdravlju treće trasiranje. Hoće li na to ostati vidjeti čenka.

O premoštajima financijskih službenika. Tuže se mnogi financijski organi splitskog okružja na bezbuzirne premoštaje. Ima ih koji su u 2 godine do 3 puta bili premoštjeni. Jedan pitao premoštaj u Podbablje na svoje troškove i dobio. Poslie mjesec dana premošte ga na Lovreć. Malo srca naprama podređenim neće škoditi ni službi ni državi. Čujemo, da se je i pokrajinski nadzornik fin. straže g. Galzigna sam čudio, čemu toliki premoštaji.

I još jedna o nesudjenom načelniku. Gornje Primorje, 6. kolovoza. Naš „neurometri“ i „zaslužni“ kandidat načelnicke stolice Petar Andrijašević, imao je agenciju „Jadrana“ za dvie godine. Drugog ovog mjeseca, radi točnog isplaćivanja, ista mu je oduzeta, te se govori, da je morao podpisati mjenicu od 2700 K, da ne bude dalnjih posljedica. Javljamu ovu zgodu, jer griehota je i sramota, da djela i vrline pojedinih ljudi ostanu javnosti nepoznata. Živili i množili se ovakovi kandidati, te na čast i diku bili utvarajući stranci (i zemaljskom odboru).

O gradnji splitskog muzeja. Split, 7. kolovoza. Od kada imamo novog redarstvenog komesara, može se opaziti u nekim stvarim malo više reda. Koliko će to trajati, to je druga stvar. Medjutim poznati Stražnjičić, kome je uvijek red smetao, jer on može da živi jedino u neredu i u mutnim položajim, nastoji da taj red sruži. Za svaku redarstvenu naredbu ima što da opazi, preporečuje iznimke i privilegije za starijce, babilice, skitalice itd., jer zna, da kad bi jednome

dozvoljena bila stvar iznimno, ne bi se ni za druge mogle obdržavati redarstvene naredbe. Gradnja obrtničke škole imala bi brzo započeti, ali o muzeju nema više, što se reče, ni traga ni glasa. Stanovitoj kliki, a na čelu joj predsjednik trgovačke komore, onaj isti, komu ćemo imati da zahvalimo, ako grad do nekoliko godina ostane bez dostatne vode, pošlo je rekbi za rukom, da osujeti gradnju muzeja na položaju odredjenom od vlade, jer hoće da bude zgradjen kod njihovih fabrika, kuća, vila itd., kako bi oni mogli time više koristi crpiti, jer kod nas još uvijek javne časti bivaju pokrivene od ljudi, koji gledaju samo svoju sobstvenu korist. Događiti će se pak, da vlada ne će sagraditi muzej ni sino ni tamo, nu ako barem ona ozbiljno misli, ne bi imala slušati ni Petra ni Pavla, nego raditi kako se njoj čini za bolje, jer je u prigovorima naših klikaša uvijek skriven „argument ad personam“. Inače je sramotno da na zemljištu, kupljenom već od 15 godina, nije postavljen ni jedan kamenčić, uprav kao da bi se htjelo dati vremena intrigantima, da se organizuju. Ima rieč Antonije, desni prijatelj predsjednika klike.

Izaziv zadarske občine. Pod ovim naslovom „Hrv. Kruna“ donosi upovodnik, u kojem se bavi jednim spisom občine zadarske, upravljenim dvama zadarskim obrtnicima Hrvatima, Červaru i Četičiću. Objebici su hrvatske table na dućanima bile od prostačke talijanske robe oblaćene, te se občina obraća na sponenu duvojicu, tražeći od njih, „per motivi di decenza e di decoro“ da kroz tri dana table očiste. Taj postupak je nešto najbezobraznijega što se zamisliti može. Mjesto da naredi svojim redarima, da paze na vse nikogovije, koji blate tuđe vlasništvo, zadarska občina jednostavno naredjuje oštećenome, da očisti tablu, koju su pristaše iste občine oblatili. Zbilja i preveć drvotili!

Zadarska trgovačka komora protiv hrvatskom jeziku. „Hrvatska Kruna“ saznaje, da je pred nek doba zadarska trgovačka-obrtnička komora dopisom na dalmatinsko namjestništvo prosvjedovala, što se tobože ne obdržavaju zakonske odredbe o porabi jezika. Komora je prosvjedovala, što joj je namjestništvo prosliedilo nekakvu brzojavku u hrvatskom sa popratnim pismom na talijanskom jeziku. Namjestništvo je u konkretnom slučaju komori učinilo jednu uslugu, jer joj je brzojavku prosliedilo u originalu, što je autentičnost svakako važno. Pak da nisu smišeli u tom svom fanatizmu.

Hrvati u Boki Kotorskoj. Primamo iz Boke U zadnje doba opaža se veliko mrtvilo medju odvješjim Hrvatima, Ovi kao da sasvim zadriemae. Narod bez vodstva ne zna da se sam pomogne, a neki Hrvati, koji bi mogli raditi, rami raznih obzira, koji bi se u pojedinim slučajevima mogli oštrijim izrazom označiti, ne će ni da prstom maknu za to. Vrieme bi bilo da se nešto započne, e da se Hrvati u Boki organizuju i združe, a to bi bez sumnje imalo zlatnih plodova.

Problematicna pouzdanice dr. Machiedu. Splitska „Sloboda“ u br. 88 javlja, da je uz učiteljstvo kotara imotskoga i učiteljstvo kotara makarskoga poslalo brzojavno pouzdanice Dr. Machiedu. Da nije splitska „Sloboda“ svietu javila, makarski učitelji ne bi ni danas znali za pouzdanice Dr. Machiedu, vidi se očito, da se je htjelo „furtim“, kako bi to pametno rekli naši vjajni pioniri svjetla, odaslati pouzdanicu sponemutome gospodinu u ime ovamošnjega učiteljstva, a bez znanja istoga. Kako u našem kotaru, tako i u kotaru imotskome par zelenih glava hoće da govori u ime cijeloga učiteljstva. Sad kad Dr. Machiedu zna što je i kako je, i neka pouzdanicama učiteljstva makarskoga i imotskoga kotara daje onu važnost, koja ih ide. Neki makarski učitelji.

Kupališta u Dalmaciji. Nadvojvoda Ljudevit Salvator, koji na svom yachtu putuje uz obale Dalmacije, piše u trčskom turističkom listu „Adria“ o morskim kupalištima u južnoj Dalmaciji, pa osobito ističe uze: Zenikenu u Boki Kotorskoj, Lapadsku uvalu u Gružu, sjeverozapadni zaljev Lopuda na sjeveru Dubrovnicka, obalu Makarske i obalu Lumbarde na otoku Korčuli.

Neistinite vijesti o Lokrumu. Mnogi listovi, pak i njemački i talijanski, donieli su, da se vode pregovori o prodaji otoka Lokruma, a nekoi opet da ga neće prodati, već da će ga preuzeti Nj. Vis. Princ Otto Windisch-Graz. O tome javlja „P. C. Hrvatska“, da o svemu nema ni sjenke istine.

Nestašica stanova u Dubrovniku. Kako je sad vojničko zapovjedništvo preneseno u Dubrovnik, to se u tom gradu osjeća velika nestašica stanova. Neki stanodavaoci i vlastnici kuća hoće sad da spekuliraju te svojim stariim stanarima odkazuju stan i bacaju ih na ulicu, u nadi da će stanove Častnicima mnogo skuplje iznajmiti. Kao uztek tome mnogi stanari su se dogovorili, da poreznoj oblasti prijave, kako

su stanodavaoci istoj oblasti prijavili, da primaju mnogo nižu stanarinu nego li su dobivali te usled toga i manji porez plaćali. Posljedice toga bile bi silne gube vlasnicima kuća, a tomu bi uzrok bili oni isti.

Dvojić spasio život. U Dubrovniku se je poštanski činovnik g. Marin Tadin kupao, a s njim i 9. godišnji dječak Ivan Tedeschi, koji nije znao plivati. Pošto se je ovaj malo u dublje more odmakao, počeo se topiti te se ometao oko g. Tadinu, tako da su oba počela tonuti. Tu se desio g. Erminij Paut, c. k. nadpriglednik fin. straže, skočio u more i obojicu spasio, izviesi ih polumrtve na obalu. Pohvalno!

Prevrnuo se omnibus. U petak u jutro na putu iz Gruža prevrnuo se je omnibus, usled česa je četvero osoba ranjeno, a više njih udareno.

Namjestnik Nardelli krenuo je iz Zadra put Trsta te tako nastupio svoj dopust.

Dar Družbi. Naša je Uprava primila od g. Hinka Brnetića, iz Silbe, K 5 za Družbu, sakupljenih u veselom društvu pri čaši piva kod Lustru.

Taljanaši u vrućini. Kada su se Hrvati izletnici iz Filipjakova vraćali u Zadar, bilo je to oko 10 i pol u večer, prolazeći kroz Novu obalu bili su insultrani od taljanaša. Oružnici su morali upotrebiti bod, da svjetljem razjeraju. Jedan ređar se je neprijetno ponio prame jednog gdjeji Hrvata, a ova mu prišla vruću pljusku. Evalci joj.

Veliki dupin ulovljen je u Budvi od ribara Kosta Vukasovića. Dupin je bio dug 3,20 m, a težak 312 kg. Kako se vidi, vrlo riedka vrst u našim vodama te će ribar biti nagrađen.

Književnost i prosvjeta.

„Glasi i uzdasii“. Napisaó Jakov Tomašević (Četinski Mlinar). Rieka, tiskarski-umjetnički zavod „Miriam“ 1910., s portretom pjesnikovom. Naručuje se kod pisca na Rieci, via del Ponte Nr. 1, uz cieniu I K poštom. Hrvatskom je narodu već prilično poznato ime Četinskoga Mlinara. Vriedan je to pisac. Izdao je

u krasnoj opremi svoje pjesme pod imenom „Glasi i uzdasii“. To su glasi duše čisto narodne, duše pune poleta; to su uzdasii srca plemenitog, koje bije za vjeru, za narod, za ljubav — onako iskreno i milo. Pjesme preporučamo najtoplije!

„Život za život, glava za glavu“ ili „Osveta na Kalnik-gradu“. Napisaó Zvonimir Pužar; izdano nakladom i tiskom G. Neubergera, Križevac; cijena 70 para. To je pripovijest iz burnoga doba, kada su Mongoli provaljivali u našu domovinu. Događajni su dosta zgodno razporedjeni, a pripoviest se u glavnom vrši oko borbe dviju plemićkih obitelji, koja svršava pobjedom pravde. Ova je pripoviest prva u nizu daljnjih pripoviesti iz prošlosti grada Križevca.

„Crtime i putopisne sličice“, napisaó Petroslav Ljubić, izdanje „Hrvatskih Novina“ u Virju, cijena 60 para. U ovoj knjižici sabrano je nekoliko malih pripoviesti ili bolje fotografija nekih tipičnih figura. Zgodna je pripoviest „Tko me je učio prvi lagati“. K tomu imade i dvie putopisne crtime: „U bratskoj Slavoniji“ i „Iz Sriema i Srbije“. Knjižicu preporučamo.

III. Program c. k. graditeljske, zanatlijske i umjetničke škole u Splitu za školsku godinu 1909-10. Primili smo ovaj program, u kojem uz kroniku zavoda i odnošaj njegov prema domaćim obrtima, ima i potanjkih statističkih podataka o položaju škole i o tečajima kao i o predmetima.

Naše brzojavke.

Jedinstvena stranka u Hrvatskoj.

Zagreb, 10. kolovoza. — Politički položaj se bistrí. Konferencije, koje ban dr. Tomašić vodi sa pojedinih političarima koalicije u četiri oka, umekšavaju se to više i onako hijenu oporbu nekih. Koalicioni pravaši, imenito slavonski sa dr. Pinterovićem na čelu, odlučno su za vladinu jedinstvenu stranku.

Sa dr. Tomašićem konferirao je dr. Neumann, drugi vodja slavonskih koalicionih pra-

vaša. Konferencija se je naravno bavila političkim položajem.

Zagreb, 10. kolovoza. — Dr. Neumann izvadio se je glede svoje konferencije sa banom na sliedeći način: ban dr. Tomašić u stanovito doba sazvatí će konferenciju svih onih političara, koji su voljni stupiti u političku suradnju s njim. Svrha toj konferenciji bila bi izmjena misli o položaju i o načinu, da se položaj sa mrtve točke makne. K tomu zadaća konferencije biti će, da zaključí osnovanje vladine jedinstvene stranke i da se ista konstituira. Dr. Neumann je pri koncu izvadio, da će toj konferenciji i sam sudjelovati.

Zagreb, 10. kolovoza. — Ove potankosti o banovim namjerama zadnji su utez položen na vagu, koji je sad sasma prevagnula na Tomašićevu stranu. Premda „opozionalci“ u koalicioni preko novinstva još štipaju Tomašića i koalicione pravaše, ipak amo prevladajuće mišljenje, da će i oni na koncu biti jeftiniji nego li dosad.

Turske velike vježbe.

Carigrad, 10. kolovoza. — Polovicom rujna obdržavatí će se u Kosovskom vijeću turske velike jesenske vojne vježbe. Vježbama će prisustvovati 12.000 redifa, to jest redovitih turskih četa. Ovoliki vojni aparat da se izvede priisak na onamošnje žiteljstvo, koje se uvijek trza u buntovnim i ustaškim provalama.

Španjolska i Vatikan.

Rim, 10. kolovoza. — Španjolski odprenik posala, markiz Gonzales, koji je zamienio odpozvanog poslanika španjolskog prisustvovati će svečanostima u Rimu Pia X. Ovo se obćenito tumači kao dobar znak u odnošajima između španjolske i Vatikana.

Niemci i sokolski slet u Celju.

Beč, 10. kolovoza. — Ovamošnje njemačke novine donose pospradne viesti o sveslavenskom sokolskom sletu u Celju.

Gučkov pušten na slobodu.

Petrograd, 10. kolovoza. — Bivši predsjednik Dume Gučkov, koji je bio ušapšen, pušten je na slobodu.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)

Vlastnik, izdavalac i odgovorni urednik Josip Drezga.

Zahvala.

Tužnim srcem harno zahvaljujemo svima, koji su na koji mu drago način dali odzrača svojim plemenitim osjećajima prigodom smrti naše premile i nikad dovoljno oplakane

Amalije pl. Meichsner rođ. Bano

i tako ujedno nastojali, da nam u težkom času pruže utjehu.

Vjekoslav Meichsner pl. Meichsenau
Neira Bano.

Dr. Eugen pl. Meichsner.

Dr. Ettore pl. Meichsner.

Emka Krstelj rođ. Meichsner.

Olga Martinis rođ. Meichsner.

Dr. Ivo Krstelj. Dr. Erminij Martinis.

Oglas.

Prijamni ispiti za I. razred c. k. realke u Šibeniku, početkom školske godine 1910—1911, biće dana 9 i 10 septembra o. g., a upisivanje za I. razred, dne 7 i 8 septembra o. g. od 9—12 sati prije podne.

Učenici, koji su ovu reaklu već polazili, treba da se prijave za upisivanje dne 9 septembra od 8—12 sati prije podne.

Šibenik, 15. júlja 1910.

Upraviteljstvo c. k. državne realke.

1-6

Gradjevna zadruga „Jadran“.

Izvadak iz pravilnika.

Ovih je dana u Splitu osnovana gradjevna zadruga „Jadran“, kao zadruga sa ograničenim jamstvom.

Sjedište je zadrugi u Splitu, djelovanje se njeno proteže na cijelu Dalmaciju, a utemeljena je na neograničeno vrijeme i uz neopredijeljen broj članova. (Pravilnika § 1.) Poslovni je jezik hrvatski (§ 2.)

Svrha joj je, da u raznim predjelima Dalmacije, a naročito u onim, koji su podensni za promet stranaca, nabavi i uredi, podiže i uzdržava zgrade za stanovanje, kupališta i lječilišta itd. (§ 3.)

Sredstava su joj: poslovni udjeli članova, pristupnine, pričuvna zaklada, tudji kapital, pribavljen zajedničkim kreditom, dobitci i dohodci od prikupljenih glavnica, prihodi od nepokretnina zadruga, darovi i podpore, te prihodi od sabiranja pokrenutih u zadrugi i od eventualnih izleta i svečanosti (§ 4.)

Poslovni dio iznosi 200 K (dvie stotine) izplativih redovitu u jedan put, a u naročitu dozvolu uprave i u više obroka, ali najdulje za godinu dana (§ 6). Svaki član može uzeti i više poslovnih udjela uz dozvolu uprave, ali mora uzeti najmanje jedan. U zadrugu može stupiti kao član svaka fizična osoba, kadra da prima na sebe obveze, pak i svaka juridična osoba, uz odobrenje svoje nadležne vlasti. O primanju članova odlučuje bez priziva uprava (§ 7.) Izstupiti može svaki član najaviv svoj izstup bar četiri sedmice prije izmakla poslovne godine, koja se pokriva sa sunčanom godinom (§ 8.)

Članovi su dužni uplatiti u roku od mjesec dana, nakon što budu primljeni na svaki poslovni udio po 10 kruna pristupnine i bar jedan poslovni udio, nadalje jamčiti u slučaju stečaja ili likvidacije za sve pravovrijane obveze zadruge iznosima svojih poslovnih dijelova i svotom još pet puta onoliko koliki su njihovi poslovni udjeli; imadu pak pravo aktivnog i pasivnog izbora u slučaju prestatka članstva na povratku udjela, a u slučaju prestanka zadruge na surazmjerni dio zadržnog imetka, a inače uvijek na dio čistoga dobitka i na sve pogodnosti, koje će za svoje članove zadruga odrediti ili izhoditi (§ 9.)

Uprava se bira na 3 godine, a sastoji od predsjednika, zamjenika te 3 do 12 članova. Nadzorni odbor sastoji od 3 člana.

Dobitak se dieli tako, da ide 20% u pričuvu, dok ona dostigne dvostruki iznos uplaćenih poslovnih dijelova, 20% upravi i činovništvu, a 60% se dieli kao dividend zadrugarima. Eventualni gubitak pokriva se u prvom redu pričuvom, onda odpisom poslovnih dijelova, a u slučaju likvidacije jamstvom članova. Inače vriede obični propisi zadržnoga zakona.

Važnost ove zadruge.

Tko pozna prilike u Dalmaciji i onu budućnost, kojoj ona ide u susret, rado će priznati, da se u Dalmatinskim gradovima i mjestima već odavna osjeća potreba uređenja stanbenih prilika u obće, a nposeb pak stanbenih prilika za strance, koji sve više i više, odazivljući se velikoj reklamí, koja se Dalmaciji u vanjskom svijetu pravi, dolaze na ove naše južne obale.

Stanbene su prilike u onim gradovima, koji imadu već sada veći razvoj, veoma loše, jer nema dovoljno stanova, a u obće su te prilike u mjestima starijim zle, jer nema dosta zdravih i modernih stanova. Red je, da se i Dalmatinski gradovi prošire, izašav iz obsega tiesnih historijskih ulica i da se na otvorenijem i zračnijem prostoru podignu udobne, zdrave i modernije zgrade.

Isto su tako stanbene prilike za radnički svijet, a navlastito za svijet težački veoma loše, pak bi se i to imalo zlu da doskoči.

Stanbene pak prilike za strance nepovoljne su osobito s obzirom na interes, koji bi promet stranaca imao da donese u prvom redu domaćem pučanstvu, a danas ga ili nosi tudjincu ili ga u obće ni nema, jer stranci često u oskudici konfortnih boravišta, tek letimice prodju zemljom i ostave u njem tek mali dio novca, koji bi ostavili, da imadu za ovu vrstu privrede inače po prirodi veoma podesna mjesta, dobrih stanova, kupališta i lječilišta.

Predsjednik: Ing. Petar Senjanović, podpredsjednik „Društva inžinira i arhitekta kraljevine Dalmacije“ u Splitu.

Zamjenik predsjednika: Dr. Ivo Tartaglia, odvjetnik u Splitu.

Matiija Herceg, ravnatelj podr. „Hrv. vjersijske banke“ u Splitu.

Milan Marjanović, urednik u Splitu.

Odbornici: Ivo Antičević, ravnatelj „Zadržnog saveza“ u Splitu.

NAJVEĆA DALMAT. ZLATARIJA
ANT. RADIĆ
 SPLJET (SPALATO)
 Ilustrovane cijenike šalje badava.

TVORNICA PAPIRNATIH VREĆICA

Čast mi je javiti p. n. občinstvu, da sam objavljenu tvornicu papirnatih vrećica za trgovačku robu otvorio, te je podupuno prema zahtjevu uredio, time sam u stanju u najkraće vrijeme najveću količinu vrećica izraditi. Vrećice izrađuju se u svim veličinama i u svim bojama. Pošto je ovo u nas prvo i jedino domaće poduzeće ovakove vrste, nadamo se za stalno, da će mi gg. potrošači povjeriti svoje cijenjene narudbe, koje će u potpunom redu i najsvjestitnije izvršene biti.

Sa veleštovanjem

ANTE ZORIĆ
ŠIBENIK.

Najsavršeniji gramofoni i ploče
 sa svakovrstnim komadima osobito hrvatskim

provi-
djeni
znakom
Andjeo.

dobivaju se u knjižari i papirnici:
Ivan Grimani
 Šibenik, Glavna ulica.

Šalje na zahtjev cjenik i popis komada badava i franco.

Hrvati i Hrvatice, pomozite družbi sv. Cirila i Metoda!

Prva parna tvornica za bojadisanje, pranje i kemično čišćenje odjela na suho.

M. DOMIĆA
 Split, br. 355.

Primaju se odjela za kemično čišćenje kao: abična, urezna, za šelnu, karafise i plesove. Osim toga rastele, prostrace, rukavice od kože itd., razumije se sve u odelini čisti se sa **potveljnim strojem „Universal“**.

Isto tako parno bojadisanje gore navedenih predmeta.

Preporuča se svakome ovo zgodno i korisno poduzeće.

Za Šibenik prima i predaje:
JULIO RAGANZINI
 I. IX. Glavna ulica.

Trgovcima i zadrugama!

Častim se izjaviti, da sam dobio zastupstvo jedne prve i najveće firme iz Norveške za bakalar, te budući da roba dolazi iz prve ruke baš iz mjesta gdje se dotična riba lovi, u stanju sam da poslužim gg. trgovce i zadruge izvrstnom vršću uz sasvim povoljne cijene. Za veću udobnost mušterija biti će kod odpremača u Trstu i na Rieči dobro obskrbljeno skladište, te će mušterije biti odmah poslužene.

Za cijene i ostalo dajem na zahtjevanje. Preporučujući sem uz geslo: „Svoj kod svome“.

Ivan Lentić
 Miina (Dalmacija).

Velika zlatarija - Gijuro Plančić
 Starigrad
 Podružnica: Vis-Velaluka.

Prodaje svakovrstnih zlatnih i srebrnih predmeta.
 Najfinije švicarske dobnike.
 Cijene umjerene bez utaknice.
 Priznanice na pretek.

Austrijansko parobrodarsko društvo na dionice „DALMATIA“
 održava od 16. jula 1910. sljedeće glavne pruge:

Trst—Metković A (poštanska)
 Polazak iz Trsta ponedjeljak u 5 sati poslije podne; povratak svake subote u 6 sati prije podne.

Trst—Metković B (poštanska)
 Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati poslije podne; povratak svake sriede u 6 sati prije podne.

Trst—Metković C (poštanska)
 Polazak iz Trsta u subotu u 5 sati poslije podne; povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.

Trst—Korčula (poštanska)
 Polazak iz Trsta u utorku u 5 sati poslije podne; povratak u ponedjeljak u 6 sati prije podne.

Trst—Šibenik (poštanska između Pule i Zadra)
 Polazak iz Trsta svake subote u 6 sati prije podne; povratak u četvrtak u 8 sati poslije podne.

Trst—Metković D (trgovačka)
 Polazak iz Trsta svake nedjelje u 6 sati prije podne; povratak svake sriede u 6 sati prije podne.

Trst—Vis (trgovačka)
 Iz Trsta u četvrtak na polnoći; povratak svake sriede u 8 sati prije podne.

27.VII.10

Velika Tvornica tjestenine
 i mlinice za raznu hranu.

Pomoćju najmodernijeg motora proizvajda

Svake vrsti ovog jestiva. **Od najboljeg marseljskog griza** Svake vrsti ovog jestiva.

kao i od **dobrog i od najfinijega pšeničnog brašna** dobrog i od najfinijega.

Tvrđka:

IVAN ŠUPUK i brat
 Šibenik.

Najbolji namještaji snage
 kao što:

motori na plin (gas), benzin, žestu, kameno ulje, surovo ulje za obrtničke, poljodjel-ske i električne namještaje snage.

Namještaje na mrsavi plin (Sauganlage) prodaje

Draždjanska tvornica motora na plin
 (A. G. Dresdener Gasmotoren-Fabrik: Moritz Hille, Dresden)

najveća specijalna tvornica srednje Evrope.

Izlikju o glavno predstavništvo, kamo valja upravititi sve upite;

Kuća Gutenberg,
EMANUEL KRAUS.
 Tehnički bureau Trst, via Cecilia, 18.
 Zahtjevatje cjenik besplatno i bez poštarine. Uopisivanje hrvatski.

Hrvatska vjeresijska banka
 Podružnica Šibenik.

Dionička glavnica
 - - - - - K 2,000.000
 Pričuva zaklada i pričuče K 180.000.
 CENTRALKA DUBROVNIK - - -
 Podružnica u SPLITU i ZADRU.

Bankovni odjel - - -
 prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice.

Obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrjednima. Devize se preuzimlju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Mjenjačnica
 kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srečaka na obročno odplaćivanje. Osjeđunjanje proti gubitku kod ždriebanja. Revizija srečaka i vrijednosnih papira bezplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

Zalagaonica
 daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje i t. d. uz najkulantnije uvjete.

141-54

Važno za svakoga!

Podružnice:
 Via Giulia br. 33.
 Via Giulia br. 16.
 Via Acquaddotto br. 65.

Gustav Marko
 Trst

Podružnice:
 Via Barriera vecchia br. 33.
 Via Colonia br. 17.
 S. Giovanni di Guardiella br. 871.

Telefon br. 1930. Centrala: Via Giulia br. 20. Telefon br. 1930.

Tekući račun sa podružnicom Ljubljanske kreditne banke.

Veliko skladište stakala prostih, aparaniranih i za ures.

Veliki izbor predmeta za ljekarne, drogerije, porculansko i zemljano sudje, ocaokline, staklarije, svjetiljke itd.

Velike količke naročitih tvari u ocaoklini, porculani.

Cijene umjerene koje se ne boje utaknice.

Na zahtjev šalje se cijenik badava.

Dopisivanje u hrvatskom jeziku.

Pomenuta tvrđka, jedina svoje vrsti u Trstu, preporučuje se svim našim trgovcima.

26. II. 10.

Pozor! Kod podružnice za Trst, Istru i Dalmaciju
 ulica Galatti br. 14

Gospodarske sveze „Ljubljani“

može se dobiti uz najpovoljnije cijene i uvjete svakovrstnog dobrog i svježeg živeža, brašna najglasovitijih mlinova, te krumpira, za lja, graha i umjetnih gnojiva.

Tvrđka je od novog ljeta uvela škont od 2% na svu robu bez razlike, za fakture izplativne kroz 30 dana, a to da oлакot trgovcima knjigovodstvo.

Podupirati Gospodarsku svežu, patrioćna je dužnost svakog našeg trgovca.

Cijenike i uzorke šalje se badava na zahtjev.

Ravnatelj i vodja:
S. H. Škeri, Trst.

19. II. 10.